

Ο Ξεπεσμένος Δερβίσης

Πολιτισμός / Λογοτεχνία - Φιλολογία

Κατερίνα Χουζούρη

«Αυτός ο κόσμος είναι σφαίρα και γυρίζει και χαρά σε εκείνον που ξέρει να τον γυρίζει τον κόσμο αυτόν», είναι μια φράση «κλειδί» στο έργο αυτό του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Ένα διήγημα που «μυρίζει» τον αέρα μιας άλλης εποχής, που όμως έχει τόσα κοινά με τη σημερινή. Ο ήρωας του έργου ένας ξένος, άστεγος... Η εικόνα του άστεγου δερβίση δεν ήταν στη φαντασία του συγγραφέα, προφανώς τον είχε συναντήσει ο Παπαδιαμάντης, τον είχε ακούσει να παίζει το νάι του, είχε ταυτιστεί μαζί του. Μια μέρα όμως ο δερβίσης εξαφανίστηκε... Ο συγγραφέας Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, ο ήρωας ο ξεπεσμένος δερβίσης απαιτούν έναν ηθοποιό να αφηγηθεί την ιστορία. Αυτός είναι ο σκηνοθέτης και ηθοποιός **Κωνσταντίνος Ντέλλας**, ο οποίος μίλησε στην «Πεμπτουσία» για το έργο που σκηνοθετεί και παίζει *κάθε Δευτέρα και Τρίτη στις 9 το βράδυ, μέχρι τις 7 Δεκεμβρίου, στο Χώρο Τέχνης και Δράσης Βρυσάκι*

-κύριε Ντέλλα, ήταν τυχαία η επιλογή του συγκεκριμένου διηγήματος;

Θεωρώ ότι τίποτα δεν είναι τυχαίο. Και αν θεωρούμε προς στιγμήν ότι είναι, η συνέχεια μας διαψεύδει.

-Είναι αλήθεια ότι θεωρείται από τους ειδικούς ως ένα από τα πιο ενδιαφέροντα διηγήματα του Παπαδιαμάντη;

Το συγκεκριμένο διήγημα δεν φτάνει στην πλοκή του άλλα γνωστότερα και πιο σύνθετα διηγήματα του Παπαδιαμάντη. Έχει όμως δύο παραγράφους, στο σημείο που αναφέρεται στο μουσικό όργανο νέυ - νάι το ονομάζει, με την παλιά περσική ονομασία του - οι οποίες θεωρούνται από τους ερευνητές ως επιτομή της παπαδιαμαντικής γλώσσας.

-Ποια είναι η δική σας άποψη για το έργο;

Τα κείμενα που στην πορεία μένουν διαχρονικά, έχουν μια υπόσταση υπαρξιακή. Ο ξεπεσμένος δερβίσης, που κανείς δεν ξέρει από πού ήρθε και κανείς δεν μαθαίνει πού κατέληξε, είναι ένας από εμάς. Είμαστε εμείς, βασικά. Καλό είναι να βγούμε από τον καθόλου επιτυχημένο μικρόκοσμο που έχουμε φτιάξει και να συνειδητοποιήσουμε ότι αυτοί που στη χώρα μας είναι άστεγοι, δουλεύουν στους

δρόμους, είναι άνθρωποι που κουβαλούν τις δικές τους ιστορίες. Κάποτε μπορεί και εμείς να είμαστε σε κάποια άλλη χώρα στην ίδια θέση. Και, εν τέλει, πέρα από το κυριολεκτικό του πράγματος, όλοι μας είμαστε ξένοι σε αυτόν τον κόσμο. Το δυστύχημα είναι ότι το ξεχάσαμε και λειτουργούμε σαν ιδιοκτήτες χωρίς κανένα σεβασμό και καμία συναίσθηση ότι είμαστε μέρος ενός συνόλου που απαιτεί το σεβασμό μας. Έχοντας όλα αυτά στο μυαλό μου, αγάπησα το συγκεκριμένο διήγημα και νομίζω ότι και εκείνο μου ανοίγει τους κόσμους του απλόχερα.

-Πώς ξεπεράσατε τις δυσκολίες που συνεπάγονται από το γεγονός ότι είστε ο σκηνοθέτης και ο μοναδικός ηθοποιός της παράστασης;

Η δυσκολία, όπως και όλα τα πράγματα, είναι σχετική. Όταν ένα πεζό, ένα ποίημα έχει να μου πει κάτι, γίνεται κατευθείαν ένας σωρός από εικόνες στο μυαλό μου. Όλα αυτά μπήκαν σε μία σειρά και με τη βοήθεια των ανθρώπων που συνεργάζομαι και εμπιστεύομαι έγιναν παράσταση. Η ιστορία θα δείξει, λοιπόν, αν το

καταφέραμε.

-Τι ρόλο έπαιξαν οι υπόλοιποι συντελεστές στο αποτέλεσμα;

Έχω την ευτυχία να είμαι με ανθρώπους κοινής αισθητικής και οπτικής. Ο Ανδρέας Σκούρτης που έκανε τη σκηνογραφία και ο Παναγιώτης Γεωργοκώστας στην επεξεργασία της μουσικής, μιλάνε την ίδια γλώσσα με μένα. Όταν ασχολούμαστε με κάτι πρώτα το ακούμε τι έχει να μας πει και μετά συμπληρώνει ο ένας τον άλλο. Οπότε, δεν έπαιξαν κάποιο ρόλο αυτοί οι άνθρωποι, αλλά οι ίδιοι είναι η παράσταση.

-κύριε Ντέλλα, στην μεταφορά του κειμένου στο σήμερα επιλέξατε να μείνετε πιστός στην «παπαδιαμαντική» γλώσσα. Πιστεύετε ότι είναι κατανοητή από το σημερινό άνθρωπο;

Μια μουσική είναι ο λόγος του Παπαδιαμάντη και έτσι την προσέγγισα. Σκοπός της παράστασης είναι να αφήσει ο θεατής για λίγο στην άκρη τη λογική του και να εμπιστευθεί τις αισθήσεις του. Είναι απόλυτα κατανοητό ότι δεν μπορεί κάποιος να καταλάβει τα πάντα ακούγοντας το κείμενο. Γι' αυτό το λόγο, η παράσταση στήθηκε με τέτοιο τρόπο, ώστε οι εικόνες που δημιουργούνται, οι ήχοι, ακόμα και τα σκοτάδια, να επαναφέρουν το θεατή στην παιδική του ηλικία, όπου ελαφρύς ακόμα από τις άμυνες που έφτιαξε μεγαλώνοντας, άκουγε παραμύθια, χωρίς να καταλαβαίνει τα πάντα, και μαγευόταν από την αίσθηση που του προκαλούσαν.

Αν είχατε τη δυνατότητα να προτείνεται ένα τέλος στην ιστορία του «ξεπεσμένου δερβίση» πιο θα ήταν αυτό;

Μου ζητάτε να χαράξω μία ευθεία πάνω σε έναν κύκλο. Τόσα χρόνια σαν είδος αυτό παλεύουμε να κάνουμε. Το κείμενο έρχεται να μας θυμίσει ότι όλα γύρω μας είναι κύκλοι, και θα μείνω σε αυτό. «Αυτός ο κόσμος είναι σφαίρα και γυρίζει και χαρά σε εκείνον που ξέρει να τον γυρίζει τον κόσμο αυτόν» μας λέει ο Παπαδιαμάντης. Εγώ θα πω ότι είμαστε βαλίτσες που χορεύουμε σε ένα συμπαντικό ρυθμό. Γιατί να βάλω τέλος σε αυτό το ταξίδι;

**-Θα θέλατε να μας μιλήσετε για το χώρο που φιλοξενεί την παράσταση;
Έχω την αίσθηση ότι είναι σε απόλυτη αρμονία με το κείμενο...**

Ο χώρος Τέχνης και Δράσης «Βρυσάκι» είναι ένα παλιό αθηναϊκό σπίτι. Στον πρώτο κύκλο παραστάσεων που έγινε το Σεπτέμβρη, ο δερβίσης έπαιξε στην αυλή. Τώρα που χειμώνιασε μπήκαμε μέσα, αλλά με μία άλλη οπτική, που θα δει ο θεατής ερχόμενος. Το διήγημα αναφέρεται στην περιοχή του Θησείου, συγκεκριμένα την περίοδο που γινόταν η προέκταση του ηλεκτρικού σταθμού Αθηνών Πειραιώς προς Ομόνοια, που τότε ήταν μέχρι το Θησείο. Την ώρα της παράστασης χτυπάει η καμπάνα του Αγίου Φιλίππου, ήχος -ίδιος από τότε-που ενώνει τον κυρ Αλέξανδρο με το Βρυσάκι. Όλο αυτό το διάστημα πηγαίνω στο Βρυσάκι μέσα από το Θησείο και την Πλάκα. Περνάω από την οδό Λεπενιώτου που βγάζει στην εκκλησία των Ασωμάτων, δρομίσκο που ακολούθησε ο δερβίσης, από την οδό Κλάδου-σοκάκι κάθετο στο χώρο της παράστασης- και βλέπω κάτω από ένα νάυλον παραπέτασμα έναν άστεγο. Όλα, λοιπόν, είναι εκεί και μας περιμένουν...

<http://bit.ly/1aMzYpd>